

Handläggare
Sara Zetterqvist
Telefon: 08-50822333**Till**
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2025-04-24

Stockholms stads program för barns rätt till kultur

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Stockholms stads program för barns rätt till kultur ska ge alla barn och ungdomar goda möjligheter att upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck. Programmet har tre mål som konkretiserar stadens ambition för barns rätt till kultur i förskolan och skolan, på fritiden och i den nära stadsmiljön. Programmet ska ge stadens verksamheter gemensam förståelse för arbetet med barns rätt till kultur samt tydliggöra det ansvar som nämnder och bolagsstyrelser har inom programmets verksamhetsområden.

Förvaltningen är positiv till förslaget och särskilt till den höjda ambitionsnivån och dess stärkta barnrättsperspektiv. Synpunkter lämnas framförallt för genomförandeorganisationen samt önskemål om förtydligande kring arbetet med barnkonsekvens- och barnrättsanalyser.

Bakgrund

Kulturnämnden har tagit fram ett förslag till nytt program för barn- och ungdomskultur. Kulturförvaltningen har ansvarat för framtagandet av programmet i nära dialog med andra förvaltningar och bolag i staden. Barns rätt till kultur ersätter det tidigare stadsövergripande programmet Kultur i ögonhöjd som beslutades i kommunfullmäktige 2009 och reviderades 2013.

Ärendet

Stockholms stads program för Barns rätt till kultur formulerar stadens strategiska inriktning inom barn- och ungdomskulturområdet och ersätter det tidigare programmet, Kultur i ögonhöjd.

FN:s konvention om barnets rättigheter är sedan år 2020 svensk lag och slår fast barns rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det innebär att barn och ungdomar:

- ska ha möjlighet att ta del av olika delar av kulturlivet
- ska ha möjlighet att vara delaktiga i kulturlivet och påverka kulturlivets utformning
- har rätt att bidra till konst- och kulturupplevelser genom sitt eget skapande.

Stockholms stads arbete med barns rätt till kultur syftar till att alla barn och ungdomar ska få upptäcka, uppleva och skapa många olika sorters kulturuttryck. Pojkar i alla åldrar, äldre barn och ungdomar, barn och ungdomar med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar som växer upp i hushåll med låga inkomster är exempel på grupper som staden särskilt behöver uppmärksamma när det gäller alla barns rätt till kultur.

Programmet utgår från tre perspektiv – kultur *för* barn, kultur *av* barn och kultur *med* barn. Perspektiven överlappar och kompletterar varandra och samtliga behöver finnas i ett barns liv. De ska inte ses som motsatser eller värderas i relation till varandra. Dessa tre perspektiv används istället för att synliggöra att stadens insatser kan se olika ut beroende på om det är kultur för, med eller av barn som avses.

Programmets mål

Programmet har tre mål som konkretiserar stadens ambition för barns rätt till kultur i förskolan och skolan, på fritiden och i den nära stadsmiljön. Nedan följer en sammanfattning av målen:

Mål 1. Alla barn och ungdomar upplever och skapar en mångfald av kulturuttryck i förskolan och skolan innebär att kultur för, med och av barn och ungdomar ska ges utrymme i förskola, skola och fritidshem. Utifrån ett kompensatoriskt perspektiv har förskolan och skolan en unik möjlighet att öppna dörrar till kulturlivet för alla barn och ungdomar, vilket särskilt gynnar dem som inte har förutsättningar eller stöd hemifrån att delta i kulturlivet.

Efter avslutad skolgång ska alla unga stockholmare ha med sig en rik palett av olika konstnärliga uttrycksformer, både i form av

upplevelser och genom att själva ha fått möjlighet att pröva olika estetiska uttryck. För att detta ska bli möjligt är det viktigt att förskola och skola samverkar med stadens kulturverksamheter.

Under mål 1 finns två åtaganden formulerade;

1.1: Förskolor och skolor säkerställer att barn och elever får möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i möte med professionella kulturaktörer under varje skolår

1.2: Stadens egna kulturverksamheter är attraktiva och självklara besöksmål för förskolor och skolor i staden.

Det första åtagandet formuleras med stöd i skrivningar i skolans- och förskolans läroplan. Det andra åtagandet utgår från den kultur som erbjuds inom Stockholm stads verksamhet, där Kulturhuset, Stadsteatern, Liljevalchs konsthall, Medeltidsmuseet och Stadsmuseet pekas ut i samband med åtagande 1.2.

Mål 2. Alla barn och ungdomar tar del av kulturupplevelser och utövar eget skapande på sin fritid innebär att alla barn och ungdomar har rätt till en aktiv och meningsfull fritid där kulturupplevelser och eget skapande är en självklar del. Barns och ungdomars egna idéer, kompetenser och intressen, det egna skapandet och personlig utveckling ska stå i verksamhetens centrum. Vuxnas förståelse för barns och ungdomars digitala kulturliv nämns även som central.

Under mål 2 finns två åtaganden formulerade;

Åtagande 2.1 Stadens fritidsverksamheter erbjuder en mångfald av kulturaktiviteter som en integrerad del av verksamheten.

Åtagande 2.2 Kulturskolan Stockholm och Stockholms stadsbibliotek når underrepresenterade grupper i högre utsträckning.

Ansaret är fördelat på flera nämnder och bolag som tillsammans ska verka för att erbjuda ett brett utbud av kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. För fritidsgårdar nämns som särskild utmaning att i högre utsträckning nå flickor och äldre ungdomar.

Mål 3. Alla barn och ungdomar har möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i sin stadsmiljö innebär att barns rätt till kultur ska vara en central del när Stockholm utvecklas och växer. Kulturskapande lek och spontana uttryck är en viktig del

av stadslivet och det behöver finnas tillräckliga ytor för bostadsnära parker, torg och naturområden i staden.

Under mål 3 finns två åtaganden formulerade;

Åtagande 3.1 Stadsutvecklingen säkerställer att det finns platser i alla delar av staden där barn kan uppleva kultur och utöva eget skapande

Åtagande 3.2 Stadens offentliga miljöer är tillgängliga arenor för kultur för, med och av barn och ungdomar.

Ansvar är fördelat på flera nämnder och bolag som i samverkan ska främja barns rätt till kultur i beslut, planering och resursfördelning. För stadsdelsförvaltningen nämns särskilt att barn och ungdomars rätt till kultur ska spela en viktig roll i platssamverkan.

Framgångsfaktorer

Tre framgångsfaktorer har identifierats utifrån det arbetet som tidigare gjorts inom staden för att stärka kulturens roll i barn och ungdomars liv. De samspelar med varandra och ska genomsyra arbetet i stadens nämnder och bolagsstyrelser på samtliga beslutsnivåer. Nedan följer en sammanfattning:

- **Samverkan**

Samverkan mellan stadens förvaltningar och bolag samt med externa aktörer är av största vikt för att nå ut brett och sammanhållet till målgruppen, för att ta tillvara olika perspektiv och kompetenser och för att använda stadens resurser på ett effektivt sätt. Samverkan ska utgå från barns och ungdomars olika intressen, behov och förutsättningar. Samverkan ska ha barnets bästa i centrum.

- **Delaktighet och inflytande**

Stadens verksamheter ska efterfråga barns och ungdomars åsikter, ge barn och ungdomar förutsättningar att komma till tals och kunna påverka och bidra till kulturutbudet. Verksamheterna ska ha förmåga att fånga upp och stötta det som barn och ungdomar är intresserade av. Delaktighet och inflytande är en förutsättning för att staden ska kunna erbjuda ett relevant utbud av kultur – för, med och av barn och ungdomar.

- **Tillgängliggörande**

För alla barns rätt till kultur förutsätter att kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande är tillgängliga för alla barn oavsett kön, ålder, funktionsförmåga och bakgrund. Likvärdiga möjligheter för alla barn och ungdomar kräver olika typer av insatser i olika verksamheter och för olika grupper av barn.

Ansvar för genomförande och uppföljning

Arbetet med att skapa goda möjligheter för alla barn och ungdomar i Stockholms stad att upptäcka, uppleva och skapa kultur spänner över flera sektorer. Varje nämnd och bolagsstyrelse ska arbeta med frågan utifrån sina respektive ansvarsområden och samverka på såväl stadsövergripande som lokal nivå. Det är särskilt angeläget att samverka kring gemensamma insatser i socioekonomiskt svagare områden i staden samt för att nå underrepresenterade grupper.

Programmet ska implementeras av stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser genom att dessa tar fram verksamhetsanpassade mål, aktiviteter och arbetssätt för att nå programmets mål. Uppföljning av arbetet sker löpande inom ramen för stadens ordinarie system för styrning och uppföljning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhälle och service. De fackliga organisationerna informeras vid förvaltningsgrupp den 15 april 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget och särskilt till den höjda ambitionsnivån och dess stärkta barnrättsperspektiv. De synpunkter och förslag förvaltningen önskar framföra är följande:

- Implementeringen av Barns rätt till kultur kommer i och med den höjda ambitionsnivån att kräva en utökad och löpande samverkan mellan nämnder och bolag. Genomförandeorganisationen kommer därför att vara avgörande för en god måluppfyllelse där nya former för utbyte, lärande och genomförande behövs inom samtliga målområden. Förvaltningen ser särskilt att ekonomiska förutsättningar för tvärsamverkan som viktig. Ett gott exempel är det pågående projektet Meningsfull fritid, i samverkan med Utbildningsförvaltningen, där konstpedagoger från fritidsverksamheten Liljeholmshuset besöker fritidsklubbar för att nå underrepresenterade grupper.

- Under åtagande 1.1 framgår att alla barn ska få möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i möte med professionella kulturutövare under varje år. Förvaltningen anser att större förståelse för förskolans allra yngsta barn behövs. För en ettåring kan det vara en stor omställning bara att börja förskola. Då behöver trygghet och en kvalitativ omsorg vara prioriterat för att barnet ska kunna ta del av utbildningen på ett bra sätt. Det bör därmed finnas utrymme i texten så att de förskollärare som arbetar med de yngsta barnen ska ha mandat att anpassa utifrån barngrupp.
- Av åtagande 1.1 framgår att alla barn ska få möjlighet till kulturupplevelser och eget skapande i möte med professionella kulturutövare under varje skolår. Inom förskolans verksamhet används inte begreppet ”skolår” och bör därför bytas ut till ett annat begrepp som även innefattar förskolan.
- Förvaltningen ser positivt på utveckling av arbetet med barns rätt till kultur i stadsmiljön och särskilt uppdraget att stärka arbetet inom ramen för platssamverkan. Här ser förvaltningen även en möjlighet att tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla arbetet med befintliga offentliga miljöer med konst och lekskulpturer. I Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde finns flera platser, som till exempel Västertorps skulpturpark och Fruktlekparken, som skulle kunna vara föremål för en sådan stärkt samverkan. Även möjlighet till skapande lek i naturmark behöver beaktas, både i stadsplaneringen och i stadsdelsnämndernas verksamheter.
- Under framgångsfaktorer och arbetet med delaktighet och inflytande på s. 16 nämns att *”Stadens verksamheter ska genomföra barnkonsekvensanalyser och barnrättsanalyser med fokus på barns och ungdomars rätt till kultur där dialog med barn och ungdomar är en central del”*. Här ser förvaltningen att det behövs ett förtydligande av vilka sammanhang som avses samt önskar möjlighet till metodstöd i arbetet.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Linda Palo
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, Stadsdelsdirektör	2025-04-08
Linda Palo, Avdelningschef	2025-04-08